

Utrop

Flinkeste norskelev plassert i NOA:
Tvinges til å ha norsk som andrespråk
[13.02.06 10:00]

Kelechi Uwalaka ble tvunget til å ha norsk som andrespråk på skolen, til tross for at hun er født og oppvokst i Norge. Nå vurderer Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD) å politianmelde kommuner for diskriminering.

Tekst: Kjetil Hegna Foto: Henrik Kreilisheim

- Jeg hadde ikke noe valg. De bare plasserte meg der, sier Kelechi Uwalaka.

Etter å ha skrevet en skolestil i 4. klasse, fikk hun beskjed om at hun ikke lenger skulle ha norsk som morsmål.

- Jeg skjønnte det var en gal avgjørelse enda jeg bare var ti år. Undervisningen i klassen med norsk som andrespråk var elendig. Vi lærte at tomat består av ordene ”to” og ”mat”. Da jeg fortalte det til mamma ble hun sur og fikk meg ut av klassen, forteller Kelechi, som gikk på Linderud skole i Oslo.

Tilfeldighetene rår

Selv om OMOD ikke har vært direkte involvert i saken til Kelechi, har de jobbet mye med lignende saker.

- Vi har etterlyst klare kriterier for hvem som plasseres hvor, og ikke minst for når man skal overføres fra Norsk som andrespråk NOA) til Norsk som morsmål. Vi vet at det er tilfeldighetene som rår. På noen skoler er det samarbeid mellom foreldre og lærere, på andre skoler bestemmer lærere alene. Noen skoler har tester for å se hvilke elever som skal hvor, andre har det ikke, sier Anita Rathore i OMOD.

Hun er svært skeptisk til at elever plasseres i NOA uten noen form for evaluering, og at de blir værende i NOA -klasser gjennom hele grunnskolen.

- Vi vet at foreldre har måttet kjempe en lang og trettende kamp for at barna skal ha norsk som morsmål. Vi vet også at barn med dysleksi plasseres i NOA, i stedet for å utredes, skriver OMOD i et brev til kunnskapsminister Øystein Djupedal.

Nok er nok

I brevet truer de med å anmelde kommuner for diskriminerende praksis i skolen.

- Barn som bor hos sin norske foreldre og har norsk som eneste språk, plasseres i NOA. Vi har kjennskap til en sak der klassens beste elev i norsk grammatikk ble plassert i NOA. Det synes innlysende at mange elever havner i NOA -klasser på bakgrunn av utseende og navn, og ikke språkkunnskaper. Vi får flere henvendelser fra foreldre som nå har fått nok, skriver OMOD til departementet.

- Ungdommer opplever at de ikke lærer det de skal. ”Så kommer det noen nyankomne, så starter vi på alfabetet igjen”, var det en tenåringsjente som fortalte oss forleden dag. Ungdommer med ambisjoner om å bli noe opplever dette enormt frustrerende, heter det videre i brevet.

Hemmet av faren

Organisasjonen African youth in Norway mottar også henvendelser om at ungdommer får NOA på grunn av utseende. Leder Thomas Prestø ble selv forsøkt plassert i en NOA -klasse da han gikk i niende, til tross for at han slettes ikke hadde dårlige norskkarakterer. Prestø er født og oppvokst i Norge, begge foreldrene er halvt norske. African youth-lederen forteller følgende skrekkehistorie som organisasjonen hans har vært borti.

- En etnisk norsk mor kontaktet oss fordi læreren til sønnen hennes, som hadde afrikansk far, mente at sønnen måtte ha NOA fordi han var fremmedspråklig og fremmedkulturell. Da læreren fikk høre at eleven var oppvokst hos moren sin i Norge, svarte han at sønnen sikkert hadde hatt nok kontakt med sin afrikanske far til at det hadde hemmet ham, forteller Prestø.

Krav fra samfunnet

Anita Rathore i OMOD er bekymret over signaleffekten av å ha NOA på vitnemålet i møte med potensielle arbeidsgivere.

- Vil ikke det kunne skape inntrykk av at man etter ti års grunnskole og videregående utdanning i Norge allikevel ikke kan språket særlig godt? Ser man på jobbannonser er det blant annet vaskejobber og salg som krever de beste norskkunnskapene av søkerne. Fokuset i storsamfunnet er at man må beherske norsk godt for å få jobb, sier hun.

Fortsatt eget fag

I Oslo har utdanningsetaten satt i gang et treårig forsøk med felles læreplan for alle elever i grunnskolen. Forsøksordningen har fått tittelen ”Tilpasset norskopplæring med felles læreplan i norsk – likeverdig opplæring i praksis”, og betyr at det er slutt på NOA -klasser for hovedstadens elever med minoritetsspråklig bakgrunn.

Men på landsbasis er det annerledes. Nylig leverte en arbeidsgruppe nedsatt av den forrige regjeringen en rapport, der de går inn for at NOA fremdeles bør være et eget fag med egen læreplan.

Thomas Prestø fra African youth in Norway ser behovet for en spesiell norskopplæring, men mener NOA slik den fungerer i dag, må fjernes.

- Når man ser at noe ikke fungerer i praksis, kan man ikke forsvare det med svadaønsker i en rapport, sier han.

Annenrangs kunnskaper

OMOD er ikke overraskende også negative til dagens ordning med NOA.

- NOA er en inntektskilde for skolene, men vi våger å påstå at for det norske samfunnet vil NOA på lang sikt være en stor utgiftspost. Skolen utdanner nå en hel generasjon minoritetsbarn til annenrangs norskkunnskaper. Dette vil få konsekvenser for dem i arbeidslivet. På lang sikt er dette svært ødeleggende, ikke bare for den enkelte, men for samfunnet som helhet, påpeker de.

Misbruk av læreplanen

- Dersom en elev som kan følge ordinær norskundervisning havner i en NOA-gruppe, er det misbruk av læreplanen, sier Tone Vindegg i Utdanningsdirektoratet.

I disse dager blir det gjennomført en landsomfattende evaluering av hvordan læreplanen for norsk som andrespråk praktiseres. Resultatet foreligger i juni. Forhåpentligvis vil den gi Utdanningsdirektoratet ny og viktig kunnskap. Tone Vindegg sier direktoratet kjenner til at skolene har veldig ulik praksis når det gjelder NOA, men at de vet for lite om forskjellene.

Feil bruk

- Det er svært viktig å se på hvordan undervisningen blir lagt opp, om lærerne har relevant utdanning og om de har gode nok verktøy til å vurdere elevens språkkompetanse, sier Vindegg.

Hun gjør det klinkende klart at det er språkkompetansen, og ikke noe annet, som skal være avgjørende for om en elev kan følge ordinær norskundervisning.

- Hvis skolene plasserer eller holder igjen elever som kan følge ordinær undervisning i NOA-grupper, uten

at det er basert på en kontinuerlig faglig vurdering av språkkompetansen, er det feil bruk av læreplanen. Det er også viktig å presisere at beslutningen om at en elev skal ha NOA, skal tas av elevens foresatte. Dette forutsetter god dialog mellom skolen og foresatte, der både fordeler og ulemper ved å følge NOA-planen er kjent for både elev og foresatte, sier Vindegg.

Hun tror et nyutviklet kartleggingsverktøy som skal hjelpe til med å bestemme når en elev er klar for ordinær norskundervisning, vil gjøre det lettere for elevene å få den faglige vurderingen de skal ha.

Økonomisk lønnsomt

Utdanningsdirektoratet mener det er grunn til å tro at statlige overføringer til NOA-undervisning er med på å vanskeliggjøre overgangen fra NOA til vanlig norsk. Økonomisjef Torbjørn Opedal i Bergen kommune avviser imidlertid at kommunen tjener på å ha et størst mulig antall elever med norsk som andrespråk.

- Kommunens utgifter er cirka 28 100 kroner for hver elev som har NOA. Halvparten av disse utgiftene får vi refundert av staten. Kommunen som helhet har derfor ikke noe å tjene på et stort antall elever med NOA. Når det gjelder skolene får de i prinsippet dekket sine kostnader etter elevtall, sier han.

<http://www.utrop.no/art.html?artid=8803&catid=6>

Close